

Viite

ECOFIN-neuvosto 8.10.2024 sekä Euroryhmän ja laajennetun kokoonpanon kokoukset 7.10.2024, Luxemburg

Suomea kokouksissa edustaa valtiovarainministeri Riikka Purra.

Tiivistelmä

Ukrainan tukeminen

Neuvoston on tarkoitus keskustella Venäjän hyökkäyssodan talous- ja rahoitusvaikutuksista. Esillä on Venäjän keskuspankin pysäytettyjen varojen ylimääräisten tuottojen käyttö Ukrainan tukemiseksi. Komissio antoi 20.9.2024 lainsäädäntöehdotuksen, jolla perustettaisiin Ukrainan lainoja koskeva yhteistyömekanismi ja myönnettäisiin poikkeuksellista makrotaloudellista rahoitusapua Ukrainalle. Yhteistyömekanismi hyödyntäisi Venäjän pysäytettyjen varojen tuottoja siten, että näillä tuotoilla katettaisiin pääosin EU- ja G7-kumppanimaiden Ukrainalle myöntämien lainojen lyhennyksiä ja kuluja. Komission ehdotuksen mukaan yhteistyömekanismi olisi suuruudeltaan enintään 45 miljardia euroa. Unioni myöntäisi yhteistyömekanismin puitteissa Ukrainalle rahoitustukea enintään 35 miljardia euroa makrotaloudellisen rahoitusavun eli MFA-lainan muodossa vuoden 2025 rahoitustarpeiden kattamiseen. Komission tavoitteena on, että yhteensä 35 miljardin euron rahoitustukilaina olisi saatavilla Ukrainalle vuoden 2024 loppuun mennessä. Hallitusohjelman mukaisesti Suomi sitoutuu voimakkaasti tukemaan Ukrainaa ja sen jälleenrakentamista ja on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Ukrainan tukemiseksi. Suomen kannat ehdotukseen määritellään asiasta laadittavassa erillisessä E-kirjeessä (4.10.2024 /EU/923/2024-VM-4).

Muut asiat

Neuvosto saa tilannekatsauksen elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpanosta ja samassa yhteydessä neuvoston on tarkoitus hyväksyä Liettuan ja Portugalin päivitetyt elpymis- ja palautumissuunnitelmat. Neuvostossa käydään myös näkemystenvaihto vuoden 2024 eurooppalaisella ohjausjaksolla saaduista opeista sekä ohjausjakson tulevaisuudesta. Lisäksi neuvostossa hyväksytään EU:n yhteiset linjaukset G20-maiden valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien 23.-24.10.2024 kokoukseen sekä EU:n lausunto Kansainvälisen valuutta- ja rahoituskomitean kokoukseen. Neuvosto hyväksyy myös päätelmät ilmastorahoituksesta 11.-22.11.2024 pidettävään YK:n ilmastonmuutoskonferenssiin (COP29) sekä veroasioissa päätelmät yhteistyöhaluttomien kolmansien maiden/lainkäyttöalueiden EU-listan päivityksestä.

Euroryhmä 7.10.

Euroryhmässä ovat esillä kansainvälisten kokousten valmistelu mukaan lukien valuuttakurssien kehitys ja tilannekatsaus digieuroon muuttuvassa maksujen ekosysteemissä. Euroryhmän laajennetun kokoonpanon asialistalla on euroalueen kilpailukykyä koskevan työn viimeistely, tilannekatsaus pääomamarkkinaunioniin sekä lokakuun Eurohuippukokouksen valmistelut.

Asialista:

1. Asialistan hyväksyminen
2. (mahd.) A-kohtien hyväksyminen

Lainsäädäntöasiat

3. Muut asiat
Tilannekatsaus vireillä oleviin rahoituspalvelualan lainsäädäntöhankkeisiin
= Puheenjohtaja tiedottaa

Ei-lainsäädäntöasiat

4. Taloudellinen elpyminen Euroopassa s. 5

a) Elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpano
= Tilannekatsaus

b) Elpymis- ja palautumistukivälineen mukaiset neuvoston täytäntöönpanopäätökset
= Hyväksyminen
5. Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen talous- ja rahoitusvaikutukset s. 12
= Näkemystenvaihto
6. Eurooppalainen ohjausjakso 2024; Saadut opit ja jatkotyö s. 17
= Näkemystenvaihto
7. Kansainväliset kokoukset s. 21

a) G20-maiden valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien 25.-26.7.2024 kokouksen seuranta
= Puheenjohtaja ja komissio tiedottavat

b) G20-maiden valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien 23.-24.10.2024 kokouksen ja IMF:n vuosikokousten valmistelu: EU:n yhteiset linjaukset ja lausunto IMFC:lle
= Hyväksyminen
8. Päätelmät ilmastorahoituksesta 11.-22.11.2024 pidettävään YK:n ilmastonmuutos-konferenssiin (COP29) s. 24
= Hyväksyminen
9. Päätelmät veroasioissa yhteistyöhaluttomien kolmansien maiden EU-listan päivittämiseksi s. 29
= Hyväksyminen
10. Muut asiat
Tilannekatsaus rahoituspalvelualan lainsäädännön toimeenpanoon
= Komissio tiedottaa

Maanantai 7.10.

14.00	Euroryhmän laajennettu kokoonpano	s. 32
17.30	Euroryhmä	s. 33

Tiistai 8.10.

9.00	Aamiainen
10.00	ECOFIN-neuvosto

ECOFIN-neuvoston kokous, 8.10.2024, Luxemburg; 4. Taloudellinen elpyminen Euroopassa

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto (ECOFIN) 8.10.2024, Luxemburg

Eduskuntatunnus

-

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Asiakohdassa saadaan tilannekatsaus elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) toimeenpanoon sekä hyväksytään Liettuan ja Portugalin elpymis- ja palautumissuunnitelmien päivitykset.

Samassa yhteydessä eduskuntaa informoidaan lisäksi jäsenvaltioiden hyväksytyistä RRF-maksupyynnöistä. Edellisen kerran eduskuntaa informoitiin hyväksytyistä maksupyynnöistä 12.3.2024 pidetyn ECOFIN-neuvoston muistiossa.

Suomen kanta

Suomi ottaa tilannekatsauksen tiedoksi.

Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle selvityksen E 77/2021 vp kansallisia elpymis- ja palautumissuunnitelmia koskevien täytäntöönpanopäätösten hyväksynnästä neuvostossa. Valtioneuvosto voi hyväksyä neuvoston täytäntöönpanopäätöksellä jäsenvaltioiden kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmat, jotka sen arvion mukaan täyttävät RRF-asetuksen vaatimukset selvityksessä täsmennetyin tavoin.

Valtiovarainministeriön arvion perusteella voidaan katsoa Liettuan ja Portugalin päivitettyjen elpymis- ja palautumissuunnitelmien täyttävän RRF-asetuksen vaatimukset valtioneuvoston selvityksessä E 77/2021 vp täsmennetyin tavoin.

Pääasiallinen sisältö

Tilannekatsaus

Elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) kautta on tähän mennessä maksettu jäsenmaille noin 172,7 mrd. euroa avustuksina ja noin 94,6 mrd. euroa lainoina.

Suomen suunnitelman toimeenpano etenee pääosin suunnitellusti ja Suomen toinen maksupyyntö lähetetään komission arvioitavaksi lähiviikkoina. Tämän maksupyynnön suuruus on nettona noin 378 milj. euroa.

Kaikki jäsenmaat ovat päivittäneet suunnitelmaansa ainakin kerran. Bulgaria on ainoa maa, jonka suunnitelmaan ei ole vielä lisätty REPowerEU-lukua.

Euroopan tilintarkastustuomioistuin (ETT) on syyskuussa julkaissut kaksi RRF:ää koskevaa erityiskertomusta. Ensimmäinen 2.9.2024 julkaistu erityiskertomus koskee RRF:n varojen käyttöä ja keskeisenä huomiona on, että RRF:n toimenpiteiden loppuun saattamiseen liittyy edelleen viivästyksiä ja riskejä. Toinen 11.9.2024 julkaistu erityiskertomus koskee vihreää siirtymää ja keskeisenä havaintona on puutteet RRF:n vihreää siirtymää koskevien toimenpiteiden suunnittelussa ja täytäntöönpanossa sekä vaikutusten arvioinnissa.

ETT:n RRF-erityiskertomuksista on tarkoitus valmistella neuvoston päätelmät, kun kolmas ETT:n RRF:n liittyvä erityiskertomus on julkaistu 21.10.2024.

Liettuan elpymis- ja palautumissuunnitelman päivitys

Liettua toimitti päivitetyn elpymis- ja palautumissuunnitelmansa 25.7.2024 ja komission arvio päivityksestä julkaistiin 17.9.2024. Päivitetyn suunnitelman koko on noin 3,85 mrd. euroa, johon sisältyy noin 2,3 mrd. euroa avustuksena ja 1,55 mrd. euroa lainoina. Komission täytäntöönpanopäätöksen 6.5.2024 mukaisesti on Liettuan avustusten rahoitusosuudesta kuitenkin vähennetty 8 733 750 euroa. Tämä on seurausta Liettuan ensimmäisen maksupyynnön yhden välitavoitteen saavuttamatta jäämisestä.

Liettuan suunnitelman päivitys perustuu RRF-asetuksen 21(1) artiklassa määriteltuihin objektiivisiin olosuhteisiin.

Päivityksen sisältö

Artiklan 21(1) perusteella Liettua ehdottaa suunnitelmansa päivittämistä kahden toimenpiteen osalta ja lisäksi päivityksen yhteydessä tehdään vähäisiä teknisiä korjauksia.

Liettua on esittänyt, että yhden toimenpiteen osalta on löydetty parempia vaihtoehtoja täytäntöönpanon hallinnollisen taakan vähentämiseksi ja yhden toimenpiteen toimeenpanon kannalta on olemassa parempia vaihtoehtoja toimenpiteen alkuperäisen tavoitteen ja kunnianhimon saavuttamiseksi.

Portugalin elpymis- ja palautumissuunnitelman päivitys

Portugali toimitti päivitetyn elpymis- ja palautumissuunnitelmansa 1.8.2024 ja komission arvio päivityksestä julkaistiin 19.9.2024. Päivitetyn suunnitelman koko on noin 22,2 mrd. euroa, johon sisältyy noin 16,3 mrd. euroa avustuksena ja 5,9 mrd. euroa lainoina.

Portugalin suunnitelman päivitys perustuu RRF-asetuksen 21(1) artiklassa määriteltuihin objektiivisiin olosuhteisiin.

Päivityksen sisältö

Artiklan 21(1) perusteella Portugali ehdottaa suunnitelmansa päivittämistä 22 toimenpiteen osalta ja lisäksi päivityksen yhteydessä tehdään vähäisiä teknisiä korjauksia.

Portugali on esittänyt, että 12 toimenpiteen osalta on löydetty parempia vaihtoehtoja täytäntöönpanon hallinnollisen taakan vähentämiseksi ja 8 toimenpiteen täytäntöönpanon kannalta on olemassa parempia vaihtoehtoja toimenpiteen alkuperäisen tavoitteen ja kunnianhimon saavuttamiseksi.

Portugali on selvittänyt, että neljän toimenpiteen osalta ei ole mahdollista osoittaa niihin liittyvien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamista. Tämä johtuu siitä, että Portugalin käyttämät menetelmät ja indikaattorit tavoitteiden ja välitavoitteiden mittaamisessa eivät yksiselitteisesti pysty tuottamaan tietoja, joiden perusteella voitaisiin todentaa, että välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu tyydyttävästi. Tämän vuoksi välitavoitteiden ja tavoitteiden muotoiluja on täydennettävä.

Lisäksi Portugali on esittänyt, että yksi toimenpide ei ole enää täysin toteutettavissa kysynnän puutteen vuoksi.

Hyväksytyt maksupyynnot aikajärjestyksessä

Alla on kuvattu tiivistetysti viimeisimpien hyväksytyjen RRF-maksupyynnöiden sisältöä. Tällainen tiivistelmä toimitetaan eduskunnalle kaksi kertaa vuodessa ECOFIN-neuvostomuistiossa. Edellisen kerran eduskuntaa informoitiin hyväksytyistä maksupyynnöistä 12.3.2024 pidetyn ECOFIN-neuvoston muistiossa. Viimeinen kyseisessä tiivistelmässä käsitelty maksupyyntö oli Suomen 1. maksupyyntö, joka maksettiin Suomelle 1.3.2024. Sen jälkeen maksupyynnöjä on hyväksytty yhteensä 16 kappaletta. Niiden lisäksi on hyväksytty maksatukset Portugalille ja Liettualle koskien niiden aiempien maksupyynnöiden yhteydessä osittain keskeytettyjä maksatuksia. Alkuperäisissä arvioissa komissio totesi, että Portugalin tapauksessa kolmea ja Liettuan tapauksessa kahta välitavoitetta tai tavoitetta ei ollut saavutettu hyväksyttävästi. Nyt komissio on arvioinut, että kaikki kolme Portugalin välitavoitetta ja tavoitetta on saavutettu ja toinen Liettuan välitavoitteista on saavutettu.

Liettuan 2. maksupyyntö, maksettu 27.3.2024

Liettua lähetti 360 milj. euron suuruisen toisen maksupyynnönsä Euroopan komissiolle arvioitavaksi 18.12.2023. Maksupyyntö koostui kokonaan lainoista ja se sisälsi 5 välitavoitetta. Välitavoitteet liittyivät uudistuksiin muun muassa sosiaali- ja työllisyyspalveluissa, julkisissa hankinnoissa, vihreän siirtymän rahoituksessa ja Liettuan teollisuuden modernisoinnissa.

Tsekin 2. maksupyyntö, maksettu 2.4.2024

Tseki lähetti toisen maksupyynnönsä Euroopan komissiolle 6.12.2023. Pynnön summa oli 702 milj. euroa ja se koostui kokonaan avustuksista. Maksupyyntö sisälsi 28 tavoitetta tai välitavoitetta. Keskeiset tavoitteet ja välitavoitteet liittyivät uudistuksiin ja investointeihin muun muassa yritysten, tutkimuksen ja julkisen hallinnon digitalisaation edistämisessä, metsäsektorilla, vesihuollossa, kestävässä liikenteessä, terveydenhuollossa sekä kiertotaloudessa.

Puolan 1. maksupyyntö, maksettu 15.4.2024

Puola lähetti ensimmäisen maksupyyntönsä Euroopan komissiolle 15.12.2023. Pyyntön summa oli 6,3 mrd. euroa, josta 2,7 mrd. euroa oli avustuksia ja 3,6 mrd. euroa lainoja. Maksupyyntö sisälsi 38 tavoitetta tai välitavoitetta. Keskeiset tavoitteet ja välitavoitteet liittyivät uudistuksiin ja investointeihin muun muassa uudistuvaan energiaan ja energiatehokkuuteen liittyen, vesihuollossa, kestävässä liikenteessä, laajakaistaprojekteissa, terveydenhuollossa, maatalous- ja ruokatuotannossa, verotuksessa ja lastenhoidossa. Lisäksi maksupyyntöön oli välitavoitteita liittyen elpymis- ja palautumissuunnitelman toimeenpanoon sekä Puolan oikeusjärjestelmään. Oikeusjärjestelmän osalta välitavoitteet liittyivät tuomioistuinten itsenäisyyden ja puolueettomuuden vahvistamiseen sekä tuomarien koskemattomuuteen. Puolan oikeusjärjestelmää sekä tarkastusta ja valvontaa koskevien välitavoitteiden seurantaa jatketaan Puolan seuraavien maksupyyntöjen yhteydessä.

Kroatian 4. maksupyyntö, maksettu 15.4.2024

Kroatia lähetti 163 milj. euron suuruisen 4. maksupyyntönsä arvioitavaksi 21.12.2023. Maksupyyntö koostui kokonaan avustuksista. Se muodostui 9 välitavoitteesta ja 7 tavoitteesta. Keskeiset tavoitteet ja välitavoitteet liittyivät uudistuksiin ja investointeihin muun muassa terveystalouden digitalisoinnissa, energiasektorilla, terveydenhuollossa, julkisessa hallinnossa ja julkisissa hankinnoissa, oikeusjärjestelmässä, varhaiskasvatuksessa sekä sosiaaliturvajärjestelmässä.

Viron 2. maksupyyntö, maksettu 19.4.2024

Viro lähetti 122 milj. euron suuruisen 2. maksupyyntönsä arvioitavaksi 19.12.2023. Maksupyyntön summa on noin 13 % Viron kokonaissaannosta ja se koostui kokonaan avustuksista. Maksupyyntöön sisältyi 15 välitavoitetta ja 3 tavoitetta.

Keskeiset tavoitteet ja välitavoitteet liittyivät vihreään siirtymään ja terveydenhuoltoon, esimerkiksi yritysten vihreän siirtymän ja energiatehokkuuden edistämiseen sekä terveydenhuollon uudelleenorganisointiin ja vahvistamiseen.

Tanskan 2. maksupyyntö, maksettu 22.4.2024

Tanska lähetti 422 milj. euron suuruisen 2. maksupyyntönsä arvioitavaksi 21.12.2023. Maksupyyntön summa on noin 26 % Tanskan kokonaissaannosta ja se koostui kokonaan avustuksista. Maksupyyntöön sisältyi 6 välitavoitetta ja 12 tavoitetta.

Keskeiset tavoitteet ja välitavoitteet liittyivät kansallisen digitalisaatiostrategian sekä siihen liittyvien digitalisaatiohankkeiden edistämiseen, hiilidioksidipäästöjen talteenottoon ja varastointiin sekä kiertotalouden kehittämiseen.

Maltaan 2. maksupyyntö, maksettu 16.5.2024

Malta lähetti 59 milj. euron suuruisen 2. maksupyyntönsä arvioitavaksi 21.12.2023. Maksupyyntön summa on noin 18 % Maltaan kokonaissaannosta ja se koostui kokonaan avustuksista. Maksupyyntöön sisältyi 29 välitavoitetta ja 5 tavoitetta.

Keskeiset tavoitteet ja välitavoitteet liittyivät aggressiivisen verosuunnittelun vastaisiin toimiin, jätteidenkäsittelyn kehittämiseen ja digitaalisen siirtymän edistämiseen.

Latvian 2. maksupyyntö, maksettu 27.5.2024

Latvia lähetti 336 milj. euron suuruisen 2. maksupyyntönsä arvioitavaksi 22.12.2023. Maksupyyntö koostui kokonaan avustuksista ja sen summa on noin 17 % Latvian kokonaissaannosta. Maksupyyntö koostui 40 välitavoitteesta ja 3 tavoitteesta.

Keskeiset tavoitteet ja välitavoitteet liittyivät digitaaliseen terveydenhuoltostrategiaan, harmaan talouden ehkäisemiseen, Euroopan digitaalisten innovaatioiden keskuksen avaamiseen sekä korkea-asteen koulutusten hallintouudistukseen.

Ranskan 3. maksupyyntö, maksettu 5.6.2024

Ranska toimitti kolmannen maksupyyntönsä Euroopan komissiolle 16.1.2024. Pyyntönsä summa oli 7,5 mrd. euroa ja se koostui kokonaan avustuksista. Maksupyyntö sisälsi 15 välitavoitetta ja 24 tavoitetta, jotka kaikki katsottiin saavutetuiksi.

Maksupyyntöön sisältyvät keskeiset välitavoitteet ja tavoitteet koskivat muun muassa uudistuksia ja investointeja liittyen uusiutuvien energialähteiden tuotannon vauhdittamiseen, ekologiseen suunnitteluun, rakennusten energiaremontointiin, rautateiden parantamiseen sekä terveydenhuoltopalvelujen modernisointiin ja sairaaloiden nykyaikaistamiseen.

Irlannin 1. maksupyyntö, maksettu 11.7.2024

Irlanti toimitti ensimmäisen maksupyyntönsä Euroopan komissiolle 7.9.2023. Pyyntönsä summa oli 324 milj. euroa ja se koostui kokonaan avustuksista. Maksupyyntö sisälsi 15 välitavoitetta ja 5 tavoitetta, jotka kaikki katsottiin saavutetuiksi.

Maksupyyntöön sisältyvät keskeiset välitavoitteet ja tavoitteet koskivat muun muassa uudistuksia ja investointeja liittyen digitaalisen siirtymän edistämiseen, rahanpesun vastaisten sääntöjen tiukentamiseen, aggressiiviseen verosuunnitteluun puuttumiseen, eläke- ja terveydenhuoltojärjestelmän uudistukseen, sosiaalisen ja kohtuuhintaisen asuntotarjonnan lisäämiseen sekä vihreän siirtymän edistämiseen.

Kroatian 5. maksupyyntö, maksettu 19.7.2024

Kroatia toimitti viidennen maksupyyntönsä Euroopan komissiolle 15.4.2024. Pyyntönsä summa oli 821,7 milj. euroa ja siitä 555,7 milj. euroa oli avustuksia ja 266 milj. euroa lainoja. Maksupyyntö sisälsi 25 välitavoitetta ja 12 tavoitetta, jotka kaikki katsottiin saavutetuiksi.

Maksupyyntöön sisältyvät keskeiset välitavoitteet ja tavoitteet koskivat muun muassa uudistuksia ja investointeja liittyen peruskoulujen opetusmallin uudistukseen, sairaaloiden hallinnon integraation parantamiseen, liikenteen biopolttoaineiden osuuden lisäämiseen, rahoitusalan valvonnan riskiarvioinnin tehostamiseen, julkishallinnon uudistuksiin, energia- ja jätevesi-infrastruktuurin parantamiseen sekä työvoimapalveluiden digitalisointiin.

Kreikan 4. maksupyyntö, maksettu 24.7.2024

Kreikka toimitti neljännen maksupyyntönsä Euroopan komissiolle 17.4.2024. Pyyntönsä summa oli 2,3 mrd. euroa ja se koostui kokonaan lainoista. Maksupyyntö sisälsi yhden tavoitteen, jolla pyritään aktivoimaan yksityisiä investointeja esimerkiksi vihreään ja digitaaliseen siirtymään, vientikapasiteetin lisäämiseen sekä tutkimukseen, kehitykseen ja innovointiin liittyvillä aloilla.

Espanjan 4. maksupyyntö, maksettu 26.7.2024

Espanja lähetti neljännen maksupyyntönsä komission arvioitavaksi 20.12.2023. Maksupyyntö koski kokonaan avustusmuotoista rahoitusta ja sen summa oli noin 10 mrd. euroa. Maksupyyntö perusteena oli 61 tavoitetta tai välitavoitetta. Komission arvion mukaan näistä 60 oli saavutettu, minkä myötä Espanjalle maksettu summa oli noin 9,9 mrd. euroa.

Maksupyyntöön kuuluvat (väli)tavoitteet edistävät muun muassa asuinrakennusten energiatehokkuutta, yritysten luomista, kyberturvallisuutta, kestäväää turismia, TKI-toimintaa sekä ammatillisen koulutuksen lisäämistä.

Italian 5. maksupyyntö, maksettu 5.8.2024

Italia lähetti 29.12.2023 komission arvioitavaksi maksupyyntönsä, joka koski sekä avustusta lainamuotoisen rahoituksen viidensii erää. Se oli suuruudeltaan yhteensä 10,6 mrd. euroa ja sisälsi 22 välitavoitetta ja 30 tavoitetta. Pyyntöä täydennettiin hieman toukokuussa 2024 lisäämällä siihen kaksi tavoitetta, joiden oli aiemmin suunniteltu kuuluvan myöhemmän maksupyyntöön, mutta jotka siirrettiin toukokuussa 2024 hyväksytyssä suunnitelman päivityksessä 5. maksupyyntöön. Saman päivityksen yhteydessä siirrettiin lisäksi yksi 5. avustusmuotoiseen maksuerään kuulunut välitavoite 5. lainamuotoiseen maksuerään. Lopullinen maksupyyntönsä (väli)tavoitteiden lukumäärä oli näin ollen 54 (22 + 32). Komission arvion mukaan näistä 53 oli saavutettu hyväksyttävästi. Italialle maksettu summa oli noin 11 mrd. euroa.

Keskeisimmät uudistukset liittyvät muun muassa julkisiin hankintoihin, kilpailulainsäädäntöön, jätteiden käsittelyyn ja koulutukseen. Investoinneilla puolestaan tuetaan muun muassa digitalisaatiota, uusien koulujen rakentamista, julkista liikennettä, matkailua ja vesi-infrastruktuuria.

Alankomaiden 1. maksupyyntö, maksettu 24.9.2024

Alankomaat lähetti 1. maksupyyntönsä komission arvioitavaksi 24.5.2024. Pyyntö koski kokonaan avustusmuotoista tukea ja oli suuruudeltaan 1,3 mrd. euroa. Se sisälsi 5 tavoitetta ja 25 välitavoitetta, joiden kaikkien komissio arvioi tulleen saavutetuksi. Keskeisimmät uudistukset, joita maksupyyntönsä (väli)tavoitteet edistävät, liittyvät muun muassa eläkejärjestelmään, ympäristöverotukseen, asuntomarkkinoihin ja itsensä työllistämiseen. Investoinnit puolestaan liittyivät esimerkiksi raideliikenteen hallintaan, kvanttiteknologioiden tutkimukseen ja kehitykseen sekä digitaalisiin oppimisen työkaluihin.

Belgian 1. maksupyyntö, maksettu 24.9.2024

Belgia lähetti 1. maksupyyntönsä komission arvioitavaksi 29.9.2023. Pyyntö oli suuruudeltaan 658 milj. euroa, koski kokonaan avustuksia ja sisälsi yhteensä 20 tavoitetta tai välitavoitetta. Komission arvion mukaan näistä 19 oli saavutettu, minkä myötä Belgialle maksettiin 632 milj. euroa. Keskeisimmät toimenpiteet, joita maksupyyntönsä (väli)tavoitteet edistävät, liittyvät muun muassa digitalisaatioon, puhtaaseen liikenteeseen, koulutukseen, aikuisoppimiseen ja työllisyyteen.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

Komissio on säännöllisesti Euroopan parlamentin kuultavana elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpanosta.

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta 4.10.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 4.10.2024

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Suomen toinen maksupyyntö lähetetään komission arvioitavaksi lähiviikkoina. Maksupyyntöön suuruus on nettona 378 milj. euroa, jonka Suomi saa, mikäli komissio arvioi kaikkien maksupyyntöön kuuluvien välitavoitteiden ja tavoitteiden olevan hyväksytysti saavutettu.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Ehdotus NEUVOSTON TÄYTÄNTÖÖNPANOPÄÄTÖS Portugalin elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä 13 päivänä heinäkuuta 2021 annetun täytäntöönpanopäätöksen (EU) (ST 10149/21 INIT; ST 10149/21 ADD 1 REV 1) muuttamisesta

Ehdotus NEUVOSTON TÄYTÄNTÖÖNPANOPÄÄTÖS Liettuan elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä 28 päivänä heinäkuuta 2021 annetun täytäntöönpanopäätöksen (EU) (ST 10477/21 INIT; ST 10477/21 ADD 1) muuttamisesta

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/EUS, finanssineuvos Laura Vartia, p. +358 295 530 228
VM/EUS, finanssineuvos Susanna Ikonen, p. +358 295 530 049
VM/EUS, finanssiasiantuntija Saara Palo, p. +358 295 530 240
VM/EUS, finanssiasiantuntija Elina Rauvala, p. +358 295 530 089
VM/EUS, finanssiasiantuntija Jonne Lehtimäki, p. +358 295 530 522
etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/149/2024
EU/8/2024

26.9.2024

ECOFIN-neuvosto 8.10.2024, Luxemburg; 5. Venäjän Ukraina kohdistaman hyökkäyksen talous- ja rahoitusvaikutukset

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto (ECOFIN) 8.10.2024, Luxemburg

Eduskuntatunnus

UTPJ 59/2022 vp., UTP 54/2023 vp., E 17/2023 vp., U 36/2023 vp., E 58/2023 vp.,
UTPJ 2/2024 vp., UTP 12/2024 vp., E 31/2024 vp., UTPJ 17/2024 vp., E 31/2024 vp.

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Talous- ja rahoitusasioiden neuvoston (ECOFIN) kokouksessa on tarkoitus keskustella Venäjän hyökkäyssodan talous- ja rahoitusvaikutuksista EU:ssa ja sen jäsenvaltioissa.

Asiaa on käsitelty säännöllisesti talous- ja rahoitusasioiden neuvoston kokouksissa Venäjän Ukraina kohdistaman hyökkäyksen alkamisen jälkeen.

Ecofin-neuvostossa 8.10.2024 tulee olemaan esillä erityisesti Venäjän keskuspankin pysäytettyjen varojen tuottojen käyttö. Komissio antoi lainsäädäntöehdotuksen 20.9.2024, jolla perustettaisiin Ukrainan lainoja koskeva yhteistyömekanismi ja myönnettäisiin poikkeuksellista makrotaloudellista rahoitusapua Ukrainalle. Coreper kävi ensimmäisen näkemystenvaihdon ehdotuksista 25.9.2024 ja neuvoston työryhmä käsitteli asiaa 26.9.2024. Komission tavoitteena on, että yhteensä 35 miljardin euron rahoitustukilaina olisi saatavilla Ukrainalle vuoden 2024 loppuun mennessä. Ehdotuksesta laaditaan kiireellisen aikataulun takia E-kirje ja sen jälkeen samansisältöinen U-kirjelmä. Ecofin-neuvostossa kuultaneen myös päivitys Ukrainan taloudellisesta tilanteesta ja rahoitustarpeista.

Suomen kanta

Hallitusohjelman mukaisesti Suomi sitoutuu voimakkaasti tukemaan Ukrainaa ja sen jälleenrakentamista ja on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Ukrainan tukemiseksi.

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon mukaisesti Suomi pitää tärkeänä, että EU:ssa ja G7:ssä löydetään ratkaisu Venäjän jäädytettyjen varojen hyödyntämisestä Ukrainan tukemiseksi kansainvälisen oikeuden mukaisella tavalla. Suomi edistää aktiivisesti asian jatkotyöstöä niin EU:n kuin muidenkin kansainvälisten kumppanien kanssa.

Suomen kantoja liittyen Ukrainan tukemiseen on määritelty valtioneuvoston selvityksissä (E 58/2023 vp. ja E 31/2024 vp.), Ukrainan tukivälineeseen (E 17/2023 vp. ja U 36/2023 vp.), Venäjään kohdistettuihin pakotteisiin UTP-selvityksissä (UTPJ 59/2022 vp. ja UTPJ 2/2024 vp. sekä UTPJ 17/2024 vp.) ja Venäjän pysäytettyihin varoihin (UTP 54/2023 vp. ja UTP 12/2024 vp.) sekä ennakkovaikuttamisena tulevaan monivuotiseen rahoituskehykseen E 31/2024 vp.

Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Suomi korostaa, että EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukea Ukrainalle sekä materiaaliapua ja humanitaarista apua Ukrainaan tulee jatkaa ja lisätä. (UTP 41/2023 vp)

Suomen kannat lainamekanismi ja MFA-laina –ehdotukseen määritellään erillisessä eduskuntaselvityksessä (4.10.2024 /EU/923/2024-VM-4).

Pääasiallinen sisältö

Venäjän jatkuvat ja voimistuneet hyökkäystoimet ovat lisänneet Ukrainan rahoitustarpeita. Tämän vuoksi komissio katsoo, että on tärkeää löytää uusia rahoituslähteitä sekä EU:lta että kansainväliseltä yhteisöltä. Ukrainan rahoitustarpeet vuonna 2025 ylittävät komission mukaan IMF:n aiemmat ennusteet, sillä IMF:n ohjelman neljännessä väliarviossa oletettiin sodan päättyvän vuoden 2024 loppuun mennessä. Ukrainan tuoreessa talousarvioesityksessä, joka laadittiin yhteistyössä IMF:n kanssa, Ukrainan rahoitustarpeiden vuoden 2025 osalta arvioidaan kasvavan 12 miljardia dollaria aiempaan arvioon verrattuna, jolloin rahoitustarpeiden kokonaismäärä nousee 38 miljardiin dollariin.

Vaikka Ukraina on toteuttanut toimenpiteitä tulojen lisäämiseksi ja muiden kuin välttämättömien menojen vähentämiseksi, tilaa lisäleikkauksille on komission mukaan nyt rajallisesti, eikä lisätarpeiden kattamiseksi ole juurikaan mahdollisuuksia toteuttaa kotimaisia toimenpiteitä. Laajamittaiset uudet veronkorotukset voisivat vahingoittaa taloudellista toimintaa, joka on jo nyt erityisen vaarassa keskeisiin energia- ja muihin infrastruktuureihin kohdistuvien hyökkäysten sekä toistuvien pakolaisaaltojen ja sotilaiden liikekannallepanon aiheuttaman työvoimapulan vuoksi. Komissio katsoo, että nopea rahoitustuki on elintärkeää, jotta Ukrainaa voidaan auttaa ylläpitämään keskeisiä valtion toimintoja, varmistamaan makrotaloudellinen vakaus ja kunnostamaan kriittinen infrastruktuuri. Näiden tarpeiden lisäksi tarvitaan myös huomattavia keskipitkän aikavälin elvytys- ja jälleenrakennustarpeita.

Komission ehdotus lainayhteistyömekanismista ja MFA-lainasta

Komissio on antanut 20.9.2024 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (KOM(2024) 426), jolla perustettaisiin Ukrainan lainoja koskeva yhteistyömekanismi (*Ukraine Loan Cooperation Mechanism*) ja myönnettäisiin poikkeuksellista makrotaloudellista rahoitusapua (MFA) Ukrainalle. Yhteistyömekanismi hyödyntäisi Venäjän pysäytettyjen varojen tuottoja siten, että näillä tuotoilla katettaisiin pääosin EU- ja G7-kumppanimaiden Ukrainalle myöntämien lainojen lyhennyksiä ja kuluja. Ehdotuksen sisältämä EU:n lainamuotoinen rahoitusapu tulisi tehdä Ukrainan saataville vuoden 2024 loppuun mennessä. Rahoitusapu voitaisiin maksaa Ukrainalle yhdessä tai useammassa lainaerässä vuoden 2025 loppuun mennessä.

Komission nyt antamalla ehdotuksella perustettavan, Ukrainalle myönnettäviä lainoja koskevan yhteistyömekanismin avulla tuetaan G7-kumppaneita lainojen myöntämisessä Ukrainalle samanaikaisesti EU:n poikkeuksellisen makrotaloudellisen rahoitusapulainan kanssa, jotta G7-huippukokouksessa kaavailtu kokonaissumma saavutettaisiin.

Komission ehdotuksen mukaan yhteistyömekanismi olisi suuruudeltaan enintään 45 miljardia euroa ja lainamuotoisena annettava makrotaloudellinen rahoitusapu (MFA) enintään 35 miljardia euroa. Unioni myöntäisi Ukrainalle rahoitustukea enintään 35 miljardin euron MFA-lainan muodossa vuoden 2025 rahoitustarpeiden kattamiseen. Laina toteutettaisiin unionin varainhankinnalla eikä se edellyttäisi kansallisia lisätakauksia.

MFA-lainan kustannukset ja takaisinmaksu katettaisiin Venäjän keskuspankin pysäytetyistä varoista arvopaperikeskuksille kertyneistä ylimääräisistä tuotoista. MFA-laina muodostaisi EU:n rahoitusosuuden sovitun G7 ERA-aloitteen (*Extraordinary Revenue Acceleration, ERA*) puitteissa myönnettävistä lainoista. Jäljelle jäävän lainamäärän myöntäisivät muut G7-kumppanit.

Kyseessä olisi pitkäaikainen laina, jonka enimmäislaina-aika olisi 45 vuotta. Jos kuitenkin muiden tukikelpoisten kahdenvälisen lainojen pääoma sekä kolmansien maiden ERA-aloitteen puitteissa komissiolle ilmoittamien aikeiden ilmoittama pääoma ylittävät 45 miljardia euroa, MFA-lainan enimmäismäärää vähennettäisiin ylimenevän osuuden verran. Lisäksi, jos Ukrainan rahoitustarpeiden arvioidaan vähentyneen, komissio voisi pienentää jäljellä maksamatta olevan lainan määrää tai perua sen.

Komission esittämä rahoituspaketti on niiden sitoumusten mukainen, jotka G7-maiden johtajat antoivat 15.6.2024 ja Eurooppa-neuvosto 27.6.2024. Eurooppa-neuvosto kehotti komissiota, ulkoasiainedustajaa ja neuvostoa, kaikki asiaankuuluvat oikeudelliset ja taloudelliset näkökohdat huomioon ottaen, edistämään toimia, joiden avulla voidaan tarjota lisärahoitusta Ukrainalle vuoden loppuun mennessä. Eurooppa-neuvosto totesi, että rahoitus myönnetään lainoina, joita hoidetaan ja maksetaan takaisin Venäjän keskuspankin pysäytetyistä varoista saatavilla tuotoilla, myös tulevilla tuotoilla. Komission uuden arvion mukaan pysäytettyjen varojen tuottojen on arvioitu olevan jopa 4-5 miljardia euroa vuodessa korkotasosta riippuen.

Komission näkemyksen mukaan ehdotukset tulisi hyväksyä kiireellisesti ennen lokakuun loppua, jotta MFA-laina saataisiin Ukrainan käyttöön ennen vuoden 2024 loppua tulevia maksueriä varten ja jotta voimassa olevan monivuotisen rahoituskehysasetuksen mahdollistamaa enimmäismäärien väliin jäävää liikkumavaraa voitaisiin käyttää kohdennetusti Ukrainaa varten. Nykyisen rahoituskehysasetuksen mukaan liikkumavara Ukrainan tukemiseen on käytettävissä vuosina 2023 ja 2024.

Neuvostolla on käsiteltävänä myös ulkoasiainedustajan ja komission 20.9.2024 antamat ehdotukset jatkotoimiksi, jotka liittyvät Venäjän pysäytettyjen varojen ylimääräisten tuottojen käyttämiseen. Näistä ehdotuksista laaditaan erillinen eduskuntaselvitys.

Nykyisten tukiohjelmien toimeenpano

Komission ehdotus lainayhteistyömekanismista ja MFA-lainasta täydentäisi jo myönnettyä muuta tukea Ukrainalle.

Ukraina-tukivälineen (*Ukraine Facility*) toimeenpano jatkuu Ukraina-suunnitelman mukaisesti. Komission mukaan Ukrainalle on tähän mennessä maksettu Ukraina-tukivälineestä 12.2. miljardia euroa. Jokaisen Ukrainan maksuhakemuksen yhteydessä tullaan arvioimaan ennakkoehtojen täyttyminen, mukaan lukien ihmisoikeudet ja demokraattiset prosessit. Komission mukaan tukivälineestä (pilari I) on v. 2024 aikana tarkoitus maksaa yhteensä 16 miljardia euroa Ukrainalle.

IMF toteutti syyskuun alkupuolella viidennen Ukrainan tukiohjelman (*Extended Fund Facility (EFF) Arrangement– Ukraine*) väliarvionsa. Julkisten tietojen mukaan IMF:n arvio on, että ohjelma etenee hyvin. Seuraava ohjelman maksuerä on 1,1 mrd. USD. Ohjelman

etenkin kvantitatiiviset ja rakenteelliset suoritustavoitteet on saavutettu, samoin yhteinen käsitys politiikkatoimista ja uudistuksista, joilla turvataan makrovakautta sodan jatkuessa.

Ukrainan taloudesta

Ukrainan talous kasvoi alkuvuodesta, mutta kasvun ennakoitaan heikentyvät toiselle vuosipuoliskolla johtuen etenkin iskuista energiainfrastruktuuriin ja sodan vaikutuksista yleiseen luottamukseen. Ukrainan talouden (BKT) odotetaan kasvavan tänä vuonna 2,5–3,5 % ja inflaation olevan n. 9 % (lähde: IMF).

Vuoden 2023 osalta Ukrainan ulkoinen rahoitus oli 42,5 mrd. USD, tämänhetkinen arvio kuluvalle vuodelle 43 mrd. USD, josta virallista kansainvälistä tukea 33 mrd. USD. Ukraina odottaa saavansa loppuvuoden 2024 aikana kansainvälistä rahoitusta ainakin 13,5 mrd. USD.

Ensi vuoden osalta Ukrainan rahoitustarve on toistaiseksi isoin osin kattamatta ja sodan aktiivisen vaiheen jatkuessa tukitarpeet samalla kasvussa. Ukrainan on päivittänyt yhteistyössä IMF:n kanssa ensi vuoden budjettiaan ja antamassaan ilmoituksessa ensi vuoden rahoitustarve on nyt 38 mrd. USD.

Ukrainan vuoden 2025 budjetti tulee hyväksyä ennen 25.11.2024. Painopiste on puolustusmenoissa, ja sosiaalimenojen kasvu on jäädytetty. Sotilasmenot kasvavat yli kolmanneksella ensi vuonna verrattuna tähän vuoteen. Jos valtiontalous sitä vaatii, on mahdollista, että arvonlisäverokantaa nostetaan. Tämä riippuu valtion rahoitus-tilanteesta sekä ulkomaisesta tuesta. Työmarkkinatilanne näyttää heikentyvältä, ja osin on merkkejä palkka-hinta -paineista. Laaja-alainen palkkainflaatio ei ole kuitenkaan odotettavissa haastavan kokonaistaloudellisen tilanteen takia.

Elokuussa 2024 Ukrainan ja sen velkojen välille saatu yhteisymmärrys n. 23 mrd. US dollarin velkojen uudelleenjärjestelystä (leikkaa 37 % nimellisarvosta), mikä tarkoittaa reilun 11 mrd. dollarin velkahelpotusta tuleville kolmelle vuodelle, toi tarvittua helpotusta ja lisää käytettävissä olevia varoja Ukrainan akuutteihin tarpeisiin.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta 4.10.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 4.10.2024

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Lainamekanismia ja MFA-lainaa koskeva ehdotus olisi vuosia 2021-2027 koskevan monivuotisen rahoituskehyns enimmäismäärien mukainen. Pysäytettyjen varojen

tuotot olisivat EU-budjetin käyttötarkoitukseen sidottuja ulkoisia tuloja samoin kuin jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden rahoitusosuudet sekä rahoitusosuudet muista lähteistä. Laina rahoitettaisiin tavanomaiseen tapaan myöntämällä komissiolle oikeus hakea lainojen edellyttämä rahoitus pääomamarkkinoilta varainhoitoasetuksen (2018/1046) 220 a artiklan säädetyin mukaisesti. Suomen suhteellinen maksuosuus EU-budjettiin on vuonna 2024 noin 1,69 prosenttia. Suomen laskennallinen enimmäisvastuu Ukrainalle annettavasta 35 miljardin euron MFA-lainasta olisi siten noin 590 miljoonaa euroa laskettuna Suomen BKTL-osuudella. Ehdotuksen taloudellisia vaikutuksia kuvataan tarkemmin asiasta laadittavassa eduskuntaselvityksessä.

Monivuotisen rahoituskehyksen välitarkistuksesta 1.2.2024 saavutetun sovun yhteydessä Ukrainan tukivälineen suuruudeksi määriteltiin 50 miljardia euroa käypinä hintoina. Tuki koostuu avustuksista (17 miljardia euroa) ja lainoista (33 miljardia euroa). Suomen maksuosuus Ukrainan tukivälineen 17 miljardin euron avustusmuotoisesta tuesta on arviolta 276 miljoonaa euroa vuosina 2024–2027. Suomen ensisijainen vastuu 33 miljardin euron lainamuotoisesta rahoitustuesta on noin 535 miljoonaa euroa samalla ajanjaksolla.

Ulkoasianneuvosto päätti 18.3.2024 perustaa Ukrainan avustusrahaston (UAF) Euroopan rauhanrahaston yhteyteen ja korottaa rauhanrahaston rahoituskattoa 5 mrd. eurolla, joka varataan Ukrainalle. Suomen alustava laskennallinen maksuosuus Ukraina-rahastosta on yhteensä noin 88 miljoonaa euroa, eli noin 29 miljoonaa euroa vuodessa jaksolla 2025–2027.

Suomi on tukenut Ukrainaa hyökkäyssodan alusta noin 3,1 miljardilla eurolla, josta puolustusmateriaalin osuus on n. 2 mrd. euroa. Tuki koostuu kehitysyhteistyön varoista, ml. humanitaarinen apu, materiaalituesta ja puolustusmateriaalituesta. Tukea kanavoidaan niin kahdenvälisesti kuin EU:n ja kansainvälisten rahoituslaitosten kautta.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Euroopan komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Ukrainan lainoja koskevan yhteistyömekanismin perustamiseksi ja poikkeuksellisen makrotaloudellisen rahoitusavun myöntämisestä Ukrainalle KOM(2024) 426.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/KVR finanssineuvos Jouni Sinivuori, +358 295 530 463
 VM/EUS finanssineuvos Laura Vartia, +358 295 530 228
 VM/RMO finanssineuvos Markku Puumalainen, +358 295 530 206
 VM/KVR erityisasiantuntija Outi Jurkkola, + 358 295 530 479
 VM/KO neuvotteleva virkamies Jussi Huopaniemi, + 358 295 530 257
 VM/ EUS vanhempi finanssisihteeri Soila Järvenpää, + 358 295 530161
 etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/127/2024
 EU/923/2024
 EU/8/2024

ECOFIN-neuvoston kokous, 8.10.2024, Luxemburg; 6. Eurooppalainen ohjausjakso 2024; Saadut opit ja jatkotyö

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto (ECOFIN) 8.10.2024, Luxemburg

Eduskuntatunnus

-

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Asiakohdassa on tarkoitus keskustella vuoden 2024 eurooppalaisesta ohjausjaksosta ja ohjausjakson tulevaisuudesta.

Asiasta on viimeksi keskusteltu talouspoliittisessa komiteassa 17.9.2024, talous- ja rahoituskomitean sijaistasolla 19.9.2024 sekä talous- ja rahoituskomiteassa 26.–27.9.2024.

Suomen kanta

Suomi ottaa asian tiedoksi.

Pääasiallinen sisältö

Talouspolitiikan EU-ohjausjakso eli eurooppalainen ohjausjakso on vuosittainen prosessi, jolla Euroopan unioni koordinoi ja valvoo talouspolitiikkaa. Euroopan komissio ja EU:n neuvosto arvioivat jäsenvaltioiden finanssi- ja rakennepoliitiikkaa, antavat suosituksia ja valvovat niiden toimeenpanoa. Eurooppalaisen ohjausjaksoon on odotettavissa muutoksia EU:n finanssipoliittisen sääntökehikon uudistusten myötä.

Vuoden 2024 eurooppalaisen ohjausjakson aikatauluja muutettiin europarlamenttivaalien vuoksi, mikä johti maakohtaisten suositusten hyväksymisen lykkäämiseen lokakuulle. Komissio on todennut, että ensi vuoden ohjausjakson yksityiskohdista ei ole vielä tarkkaa tietoa. Elpymis- ja palautumistukivälineen voimassaolon päättyessä vuoden 2026 lopussa komissio suunnittelee tekevänsä maakohtaisista suosituksista asteittain yksityiskohtaisempia. Ohjausjakson aikatauluista, erityisesti kevätpaketin julkaisun ajankohdasta, ei ole myöskään vielä varmuutta. Komissio suunnittelee syväanalyysien julkaisua ennen kevätpakettia, jotta niiden käsittelylle jäisi enemmän aikaa.

Jäsenvaltiot ovat pyytäneet lisäkeskusteluja erityisesti uudistettujen EU:n finanssipoliittisten sääntöjen täytäntöönpanon mahdollisista vaikutuksista. Lisäksi jäsenvaltiot ovat toivoneet paluuta täysimittaiseen eurooppalaiseen ohjausjaksoon ja kattavien maakohtaisten suositusten saamiseen kaikille politiikan aloille. Maaraporttien ja maakohtaisten suositusten julkaisemista kaikille 27 jäsenvaltiolle samanaikaisesti on toivottu yhdenvertaisen kohtelun ja vertailukelpoisuuden varmistamiseksi.

Maakohtaisten suositusten käsittelyssä on hyvin tiukat määräajat ja tämä estää syvällisemmän poliittisen keskustelun käymisen kansallisissa tiedotusvälineissä ja parlamenteissa. Asianmukaisen monenvälisen valvonnan ja johdonmukaisuuden toteutumista on toivottu, kuten myös komission kevätpaketin palaamista tavalliseen aikatauluun. Seuranta-aikatauluun on toivottu selkeyttä.

Talouspoliittisessa komiteassa, talous- ja rahoituskomitean sijaistasolla ja talous- ja rahoituskomiteassa keskusteltiin vuoden 2024 eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä esiin nousseista keskeisistä kysymyksistä ja tulevaisuuden haasteista. Vuoden 2024 eurooppalainen ohjausjakso noudatti pitkälti vuoden 2023 ohjausjakson mukailtua lähestymistapaa ja siihen tehtiin eräitä lisämuutoksia, jotka liittyivät EU:n finanssipoliittisen sääntökehikon uudistusten voimaantuloon huhtikuussa 2024. Keväällä 2024 jäsenvaltioilla ei ollut enää velvoitetta toimittaa komissiolle vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisia vakaus- tai lähentymisohjelmia ja kansallisia uudistusohjelmia sääntökehikon uudistusten mukaisesti, mutta monet jäsenvaltiot toimittivat ne edelleen huhtikuussa.

Komiteatasolla oltiin yleisesti tyytyväisiä siihen, että vuoden 2024 eurooppalaisen ohjausjakson kevätpaketti keskittyi tarpeeseen parantaa EU:n kilpailukykyä ja vähentää asteittain velkatasoja kansallisten keskipitkän aikavälin finanssipoliittisten tavoitteiden mukaisesti samalla kun tuetaan kasvua ja kannustetaan uudistuksia ja investointeja.

Komiteatasolla jäsenvaltiot suhtautuivat myönteisesti vuoden 2024 syväanalyysien eteenpäin katsovaan tarkasteluun ja rajat ylittävien läikkymisvaikutusten analysointiin. Vuoden 2024 epätasapainon luokittelun yhteydessä osana kevään eurooppalaista ohjausjaksoa jäsenvaltiot (komiteoissa ja neuvostossa) vaativat selvennyksiä ja yhteisymmärrystä julkisen velan roolista makrotalouden epätasapainoa koskevassa menettelyssä. Jäsenvaltiot kehottivat varmistamaan, että epätasapainon arviointiin ja luokitteluun sovellettava lähestymistapa, erityisesti julkisen velan jatkuva rooli, ymmärretään mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Tämän vuoden seurantakierros oli ensimmäinen yleisen poikkeuslausekkeen poistamisen jälkeen. Seurantakierroksella aloitettiin liiallisia alijäämiä koskevien menettelyjen avaaminen seitsemälle jäsenvaltiolle, jotka saivat 126 artiklan 3 kohdan mukaisen komission kertomuksen ja 126 artiklan 4 kohdan mukaisen talous- ja rahoituskomitean lausunnon jälkeen 126 artiklan 6 kohdan mukaisen neuvoston päätöksen liiallisen alijäämän olemassaolosta. 126 artiklan 7 kohdan mukaisen suosituksen hyväksyminen siirrettiin syksyyn komission ehdotusten pohjalta. Jäsenvaltiot painottivat, että komission tänä vuonna noudattamaa lähestymistapaa, jossa liiallisia alijäämiä koskeva menettely jaetaan kevääseen ja syksyyn, olisi pidettävä poikkeuksellisenä eikä se saisi muodostaa ennakkotapausta liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn tulevalle täytäntöönpanolle.

Lisäksi komiteoiden keskusteluissa jäsenvaltiot totesivat, että jotta valvonta olisi sujuvaa ja kattavaa, Ecofin- ja TSTK-neuvostojen olisi järjestettävä ja koordinoitava keskustelujaan tehokkaasti, jotta ne voisivat antaa oikea-aikaista panosta toimivaltansa mukaisesti.

Keskeiset kysymykset tulevaisuudessa

Syksyllä 2024 on mahdollista pohtia talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson roolia uudistettujen EU:n finanssipoliittisten sääntöjen näkökulmasta ottaen huomioon uusien keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisten suunnitelmien roolin ja erityisesti elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon päättymisen jälkeen. Ohjausjaksossa voidaan erityisesti joutua huomioimaan siihen, että (i) finanssi- ja rakennepolitiikan valvonta liittyy todennäköisesti edelleen toisiinsa ja on maakohtaisempaa ja (ii) kansalliset suunnitelmat ovat keskipitkän aikavälin suunnitelmia, joita mukautetaan tarvittaessa kansallisiin poliittisiin aikatauluihin. Selvennettäviä kysymyksiä voivat olla ohjausjakson laajuus, maakohtaisten suositusten rooli ja luonne, seurantakalenteri, monenvälinen valvonta ja synergiat politiikan eri osa-alueilla.

Vuoden 2025 eurooppalainen ohjausjakso on ensimmäinen, jossa käsitellään keskipitkän aikavälin suunnitelmien täytäntöönpanoa keskeisenä osana uudistettua EU:n finanssipoliittisten sääntöjen kehikkoa. Julkisen talouden valvonnassa on edelleen ratkaisevan tärkeää, että uudistetun vakaus- ja kasvusopimuksen välineitä, myös liiallisia alijäämiä koskevaa menettelyä, sovelletaan asianmukaisesti. Uudistetun sääntökehikon tulevan täytäntöönpanon kannalta on ensiarvoisen tärkeää varmistaa johdonmukainen ja avoin soveltaminen, myös täytäntöönpanon osalta tapauksissa, joissa sääntöjä ei noudateta. Makrotalouden epätasapainoon sovelletaan edelleen makrotalouden epätasapainoja koskevaa menettelyä. Lisäksi elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpanoa jatketaan tavoitteena saada suunnitellut investoinnit ja uudistukset päätökseen vuoteen 2026 mennessä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta 4.10.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 4.10.2024

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Economic and Financial Committee Chair of the EFC-Altenates. (20 September 2024). *European semester – Lessons learnt and ways forward: Summary of discussions in the EFC-A by the Chair*. ecfin.cef.cpe(2024)7692285

President of The Economic Policy Committee. (23 September 2024). *2024 European Semester – lessons learned: Report of the EPC discussions*. ecfin.cef.cpe(2024)7670272

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/EUS, finanssineuvos Laura Vartia, +358 295 530 228
VM/KO, neuvotteleva virkamies Olli Palmén, +358 295 530 593
VM/KO, neuvotteleva virkamies Niina Suutarinen, +358 295 530 313
VM/EUS, finanssiasiantuntija Jonne Lehtimäki, +358 295 530 522
etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/149/2024
EU/8/2024

Liitteet -

Viite -

ECOFIN-neuvosto 8.10.2024, Luxemburg; 7. Kansainväliset kokoukset

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto (ECOFIN) 8.10.2024, Luxemburg

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Neuvosto saa raportin 25.-26. heinäkuuta 2024 pidetystä G20-maiden valtiovarainministereiden ja keskuspankkien pääjohtajien kokouksesta.

Neuvosto hyväksyy EU:n yhteiset linjaukset G20-maiden valtiovarainministereiden ja keskuspankkien pääjohtajien 23.-24.10.2024 pidettävään kokoukseen sekä EU:n puheenjohtajamaan puheenvuoron IMF-komiteassa 25. lokakuuta Washingtonissa.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä EU:n yhteiset linjaukset G20-maiden valtiovarainministereiden ja keskuspankkien pääjohtajien 23.-24.10. pidettävään kokoukseen sekä EU:n puheenjohtajamaan puheenvuoron IMF-komiteassa 25.10.

Pääasiallinen sisältö

25.-26. heinäkuuta pidetystä G20-maiden valtiovarainministereiden ja keskuspankkien pääjohtajien kokouksesta annettiin 10-sivuinen julkilausuma, jossa käsitellään globaaleja talousnäkymiä, kestäväää kehitysrahoitusta, kansainvälisten rahoituslaitosten uudistustarpeita, valtioiden velkaantumiseen liittyvää problematiikkaa, kansainvälistä rahoitusjärjestelmää, kansainvälisiä rahoitusmarkkina-asioita sekä kansainvälisiä verokysymyksiä.

EU:n yhteisistä linjauksista G20-maiden valtiovarainministereiden ja keskuspankkien pääjohtajien 23.-24.10. pidettävään kokoukseen on keskusteltu talous- ja rahoituskomitean ja sen alakomiteoiden kokouksissa syyskuussa. Linjauksiin ei sisälly avoimia kohtia ja neuvoston odotetaan hyväksyvän ne nyt esitetyssä muodossa.

EU:n yhteisissä linjauksissa todetaan, että EU tuomitsee edelleen voimakkaasti Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan, jolla on merkittäviä kielteisiä vaikutuksia maailmantalouteen. Globaali kasvu on ollut merkittävästi ennen hyökkäystä ennakoitua hitaampaa vuoden 2022 jälkeen. EU on myös hyvin huolestunut Lähi-idän konfliktin eskaloitumisesta ja humanitaarisesta tilanteesta Gazassa. EU pyrkii tukemaan alueen taloudellista vakautta ja kasvua ja vaatii edelleen vihollisuuksien lopettamista.

Yhteisissä linjauksissa käsitellään lisäksi talousnäkymiä, kansainvälisiä verokysymyksiä, kansainvälisten rahoituslaitosten uudistustarpeita ml. kansainvälinen valuuttarahasto IMF:n ajankohtaiset kysymykset, kestävä rahoitusta sekä ilmastonmuutoksen torjunnan rahoitusta.

EU:n puheenjohtajamaa Unkari käyttää EU:n puheenvuoron IMF-komitean kokouksessa Washingtonissa 25. lokakuuta. Myös tätä puheenvuoroa on käsitelty talous- ja rahoituskomitean ja sen alakomiteoiden kokouksissa syyskuussa. Puheenvuoroluonnokseen ei sisälly avoimia kohtia ja neuvoston odotetaan hyväksyvän sen nyt esitetyssä muodossa. Valmistelemissa kokouksissa käytiin keskustelua siitä, tulisiko puheenvuoroon sisällyttää maininta siitä, että IMF:n ei tulisi käynnistää sen perustoimintaan kuuluvia arviointeja koskien Venäjää niin kauan, kun Venäjä jatkaa hyökkäyssotaansa Ukrainassa.

EU:n puheenvuoroluonnoksessa käsitellään Venäjän hyökkäyssodan negatiivisia vaikutuksia maailmantalouteen, Ukrainan tukemiseen liittyviä kysymyksiä, EU:n talousnäkymiä ja kasvun tukemista, ilmastonmuutosasioita sekä IMF:n uudistamiseen liittyviä kysymyksiä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta 4.10.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 4.10.2024

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Communique, Third G20 Finance Ministers and Central Bank Governors Meeting 26 July 2024

EU Terms of Reference for the G20 Finance Ministers and Central Bank Governors Meeting on 23-24 October 2024

Statement on behalf of the Presidency of the EU Council of Economic and Finance Ministers, at the IMFC Annual Meetings, Washington, DC, October 2024

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/KVR, Finanssineuvos Martti Salmi, p. 0400 510 304
etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/149/2024
EU/8/2024

ECOFIN-neuvosto 08.10.2024, Luxemburg; 8. Päätelmät ilmastorahoituksesta 11.11.-22.11.2024 pidettävään YK:n ilmastomuutoskonferenssiin (COP 29)

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto (ECOFIN) 08.10.2024, Luxemburg

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

ECOFIN-neuvoston hyväksyttävänä ovat neuvoston päätelmät ilmastorahoituksesta. Ne muodostavat EU:n neuvottelumandaatin kansainvälistä ilmastorahoitusta koskevissa kysymyksissä YK:n hallitustenväliseen ilmastomuutoskonferenssiin, joka järjestetään Bakussa Azerbaidžanissa 11.11.-22.11.2024 (jäljempänä "COP29-kokous"). Muissa kuin ilmastorahoitusasioissa EU:n mandaatti muodostuu neuvoston COP29-kokoukseen valmistautumista koskevien päätelmien perusteella, jotka ympäristöneuvoston on tarkoitus hyväksyä 14.10.2024.

Neuvoston päätelmiä ilmastorahoituksesta on tarkoitus täydentää vakiintuneen tavan mukaisesti uusimmalla EU:n kanavoiman kansainvälisen ilmastorahoituksen määrää koskevalla tiedolla marraskuun ECOFIN-kokouksen yhteydessä. Täydennys toteutetaan kirjallisessa menettelyssä ja täydennettävät ilmastorahoitustiedot koskevat vuotta 2023.

COP29-kokouksessa tarkastellaan ja edistetään YK:n ilmastopimuksen ja Pariisin ilmastopimuksen toimeenpanoa. Kokouksen keskeisiä prioriteetteja ovat kansallisten päästövähennyssitoumusten päivittäminen, ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelmat, kansainvälisten hiilimarkkinoiden kehittäminen ja uusi kansainvälisen ilmastorahoituksen tavoite (National Collective Quantified Goal, NCQG). Näistä viimeisin on puheenjohtajamaa Azerbaidžanin mukaan keskeisin neuvottelukohde COP29-kokouksessa.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä päätelmät.

Pääasiallinen sisältö

Neuvoston päätelmät ilmastorahoituksesta muodostavat mandaatin EU-neuvottelijoille COP29-kokouksessa käytäviin kansainvälistä ilmastorahoitusta koskeviin neuvotteluihin. Kansainvälisellä ilmastorahoituksella tarkoitetaan YK-kontekstissa kehittyvien valtioiden

ilmastotoimien tukemiseen suunnattua kansainvälistä rahoitusta. Päätelmät ovat EU:lle myös viestinnän väline, joilla se viestii Pariisin ilmastopimuksen muille osapuolille ilmastorahoitusta koskevista keskeisistä näkemyksistään.

Päätelmäluonnoksessa (jatkossa ”päätelmät”) kiinnitetään huomiota Maailman ilmatieteen järjestön tietoihin, joiden mukaan vuosi 2023 oli mittaushistorian lämpimin vuosi ja maapallon keskilämpötila oli 1,45 celsiusastetta korkeampi vuonna 2023 kuin esiteollisena aikana.

Päätelmissä toivotetaan tervetulleeksi edellisessä ilmastonmuutoskonferenssissa Arabiemiraateissa (COP28) saavutettu osapuolten välinen yhteisymmärrys ilmastotoimien kiihdyttämisestä Pariisin ilmastopimuksen mukaista 1,5 celsiusasteen lämpenemistavoitetta vastaavaksi. Niin ikään tervetulleena pidetään osapuolten sitoutumista uusiutuvan energian kapasiteetin kolminkertaistamista ja energiatehokkuuden vuotuisen parantamistahdin kaksinkertaistamista koskeviin tavoitteisiin vuoteen 2030 mennessä.

Ilmastotoimien rahoituksen osalta päätelmissä korostetaan tarvetta kiihdyttää globaaleja toimia, joilla sekä julkiset ja yksityiset että kansalliset ja kansainväliset rahoitusvirrat muuttuvat yhteensopiviksi vähäpäästöisen ja ilmastokestävän kehityksen kanssa (Pariisin ilmastopimuksen artikla 2.1c).

Päätelmissä vahvistetaan EU:n ja sen jäsenvaltioiden olevan sitoutuneita toteuttamaan päättäväisesti ilmastotoimia omalla alueellaan, minkä myös EU:n kunnianhimoinen vuoden 2030 päästövähennystavoite (vähintään 55 % päästövähennys vrt. 1990) ja siihen kytkeytyvät politiikkatoimet osoittavat. Lisäksi EU:n ja sen jäsenvaltioiden todetaan olevan yhdessä maailman suurin kansainvälisen ilmastorahoituksen myöntäjä ja aikovan jatkaa keskeisenä ilmastorahoituksen liikkeellepanevana voimana jatkossakin.

Päätelmissä tunnistetaan julkisen rahoituksen, mukaan lukien julkisrahoitteisen kansainvälisen ilmastorahoituksen, kriittinen merkitys ilmastonmuutokselle haavoittuvaisten kehittyvien valtioiden ilmastonmuutoksen vastaisille toimille. Päätelmissä myös alleviivataan virallisen kehitysavun kautta kanavoidun ilmastorahoituksen tehokasta ja katalysoivaa hyödyntämistä yksityisen ilmastorahoituksen ja muiden resurssien mobilisoimiseksi kehittyvissä valtioissa. Lisäksi tunnistetaan tarve löytää uusia innovatiivisia ratkaisuja avustusmuotoisen kansainvälisen ilmastorahoituksen kasvattamiseksi, esimerkiksi päästöjen hinnoittelun kautta.

Resilienssin vahvistamiseen ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen suunnatun ilmastorahoituksen osuuden kasvattamista pidetään päätelmissä tärkeänä. Niissä myös vahvistetaan EU:n sitoutuminen sen oman ilmastonmuutokseen sopeutumiseen suunnatun kansainvälisen ilmastorahoituksen osuuden kasvattamiseen. Lisäksi toivotetaan tervetulleeksi ensi askeleet uuden YK:n ilmastovahinkojen rahaston (Fund for responding to Loss and Damage) toimintakykyiseksi saattamiseksi ja todetaan EU:n aikovan tehostaa toimia ilmastovahinkojen välttämiseksi, minimoimiseksi ja niihin vastaamiseksi.

Yksityisen rahoituksen on päätelmien mukaan vastattava pääosasta investoinneista, joita maailmantalouden rakenteiden uudistaminen vähäpäästöiseksi ja ilmastokestäväksi edellyttää. Uskottavilla politiikkakehikoilla, jotka korjaavat markkinoiden toiminnassa olevia puutteita, poistavat ilmastotoimiin liittyvien investointien esteitä ja kytkevät ilmastonäkökulmien huomioon ottamista osaksi makro- ja finanssipoliittista päätöksentekoa, on päätelmien mukaan keskeinen rooli yksityisen rahoituksen laajamittaisessa liikkeelle saamisessa. Yksityisen sektorin ilmastoon liittyvät kehikot, kuten kestävyysluokittelu- ja ilmastoriskien hallintatyökalut, ovat myös tässä suhteessa tärkeässä roolissa.

Päätelmissä kiinnitetään positiivista huomiota siihen, että kehittyneet valtiot saavuttivat ja ylittivät yhteisen vuosia 2020-2025 koskevan vuotuista kansainvälisen ilmastorahoituksen määrää koskevan 100 miljardin USD tavoitteen ensi kertaa vuonna 2022. Myönnetyn ja mobilisoidun kansainvälisen ilmastorahoituksen määrä oli tällöin 115,9 miljardia USD.

Päätelmissä vahvistetaan EU:n osallistuvan rakentavasti vuoden 2025 jälkeistä aikaa koskevasta uudesta yhteisestä kansainvälisen ilmastorahoituksen tavoitteesta (NCQG) käytäviin keskusteluihin. Keskusteluihin tarvitaan päätelmien mukaan laaja-alainen ja transformatiivinen tarkastelutapa, joka kytkee uuden tavoitteen luontevaksi osaksi kansainvälisen ilmastorahoituksen globaalia kehikkoa ja ottaa johdonmukaisesti huomioon siihen liittyvät ilmastorahoitusvirrat eri tahoilta, rahoituslähteistä ja instrumenteista.

Uuden rahoitustavoitteen (NCQG) tulisi päätelmien mukaan heijastaa laajempia kansallisia ja globaaleja ponnisteluja, jotka liittyvät maailmantalouden rakenteiden uudistamiseen vähäpäästöiseksi ja ilmastokestäväksi uusilla investoinneilla. Tätä varten tavoitteen asettamiseen tarvitaan monikerroksinen lähestymistapa, jonka ytimen muodostaa nykyistä laajemman rahoittajajoukon myöntämä julkinen ilmastorahoitus ja sen kautta mobilisoitu yksityinen ilmastorahoitus. Päätelmissä painotetaan, että rahoittajapohjan laajentaminen on keskeinen reunaehto kunnianhimoisen rahoitustavoitteen asettamiselle ja että rahoittajapohjan laajennus on mahdollista toteuttaa ottaen huomioon vuoden 1990 jälkeen tapahtuneet muutokset Pariisin ilmastopimuksen osapuolten päästöissä ja taloudellisessa suorituskyvyssä. Lisäksi todetaan, että johtoroolin ilmastorahoituksen mobilisoinnissa tulisi säilyä kehittyneillä valtioilla. Samalla kuitenkin toivotetaan tervetulleeksi havainnot kehittyvien maiden välisten ilmastorahoitusvirtojen kasvusta. Päätelmissä myös painotetaan, että julkisrahoitteisen kansainvälisen ilmastorahoituksen kohdentamisen painopisteen tulisi olla haavoittuvimmassa asemassa olevien kehittyvien valtioiden ja yhteisöjen ilmastotoimissa. Uuteen rahoitustavoitteeseen liittyvän ilmastorahoituksen raportoinnin tulisi lisäksi olla kattavaa, johdonmukaista ja läpinäkyvää, jotta eri tahoilta, lähteistä ja instrumenteista kertyvän ilmastorahoituksen vaikuttavuutta, koherenssia ja tehokkuutta voidaan parantaa.

Päätelmissä kiinnitetään huomiota monenkeskisten rahoituslaitosten ja kansainvälisten rahoitusinstituutioiden tärkeään rooliin yksityisen ilmastorahoituksen mobilisoinnissa. Kansainvälisiä rahoituslaitoksia kehoitetaan jatkamaan uudistuksiaan ja vahvistamaan keskinäistä yhteistyötä ilmastonmuutoksen vastaisen työn rahoittamisen saralla.

Lopuksi pyydetään Euroopan komissiota raportoimaan yleiskuva EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Euroopan investointipankin kanavoimasta ilmastorahoituksesta vuonna 2023, jotta neuvosto voisi hyväksyä tämän EU:n kontribuution ennen COP29-kokouksen alkua.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 4.10.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 4.10.2024

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Ympäristö- ja ilmastopöytäkirjojen osapuolena Suomi on sitoutunut rahoittamaan sopimusten kehityksellisten osapuolten ilmastotoimia ja raportoimaan rahoituksesta. Suomi ei kuitenkaan ole kansainvälisesti tai osana EU:ta sitoutunut mihinkään tiettyyn rahoituksen tasoon tai kohdentamiseen. Suomen ilmasto- ja ilmastorahoitus maksetaan kehitysyhteistyövaroista.

Suomen kansainvälisen ilmasto- ja ilmastorahoituksen määrä kehittyi kokonaisuutena katsoen nousujohteisesti vuosina 2010-2023. Rahoituksen taso kuitenkin heilahteli voimakkaasti 2010-luvun viimeisinä vuosina. Vuotuinen vaihtelu on ollut osaksi seurausta päätösperäisistä toimituksista, kuten kehitysyhteistyövaroihin kohdennetuista leikkauksista ja lisäyksistä sekä maksuaikataulujen muutoksista. Osaksi kyse oli myös normaalista ilmastomaksatuksiin liittyvästä vuotuisesta vaihtelusta.

Ennakkotietojen mukaan Suomen kansainvälisen ilmasto- ja ilmastorahoituksen kokonaismäärä vuonna 2023 on noin 172 milj. euroa. Taso on hiukan suurempi kuin vuonna 2022, jolloin ilmasto- ja ilmastorahoituksen määrä oli 168 milj. euroa. Tähänastisen huipputasonsa Suomen kanavoima kansainvälinen ilmasto- ja ilmastorahoitus saavutti vuonna 2021, jolloin sen yhteismäärä oli 175 milj. euroa.

Uusimmat tällä hetkellä käytettävissä olevat Suomen kansainvälistä ilmasto- ja ilmastorahoitusta koskevat yksityiskohtaisemmat tiedot ovat vuodelta 2022. Tällöin 168 milj. euron suuruudesta Suomen ilmasto- ja ilmastorahoituksen maksatuksista 153 miljoonaa euroa oli virallista kehitysyhteistyörahoitusta (Official Development Assistance, ODA). Kokonaismäärään laskettiin ensimmäistä kertaa mukaan myös muu virallinen ilmasto- ja ilmastorahoitus (Other Official Flows, OOF), yhteensä 15 miljoonaa euroa, joka koostui Suomen omistaman kehitysrahoituslaitos Finnfundin myöntämistä lainoista. Suomen kansainvälisestä ilmasto- ja ilmastorahoituksesta 61 prosenttia kohdistui ilmastomuutoksen hillintään ja 39 prosenttia ilmastomuutokseen sopeutumiseen. Rahoituksesta noin 28 prosenttia kanavoitui monenkeskisten yleistukien ja 72 prosenttia kahdenvälisen tai alueellisten tukien kautta. ODA-muotoinen rahoitus jakautui suurin piirtein tasan avustusmuotoisen rahoituksen ja ei-avustusmuotoisen rahoituksen välillä.

Pariisin ilmastopöytäkirjalla suoraan ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia, vaan sen taloudelliset vaikutukset syntyvät pitkällä aikavälillä ja pääosin EU:n ilmastopolitiikan seurauksena. Ne liittyvät päästöjen vähentämiseen, ilmastomuutokseen sopeutumiseen ja ilmasto- ja ilmastorahoitukseen eli köyhempien maiden ilmastotoimien tukemiseen. Laajempi globaali osallistuminen ilmastotoimiin tasoittaa kansainvälistä kilpailuasetelmaa ilmastopolitiikasta aiheutuvien kustannusten osalta. Sopimuksen toimeenpanon myötä pitkällä aikavälillä myös ilmastomuutoksen vaikutukset ja siitä seuraavat taloudelliset kustannukset pienenevät. Toimeenpano tulee aiheuttamaan vähemmän kustannuksia, kuin yritys sopeutua rajoittamattoman ilmastomuutoksen vaikutuksiin.

Pariisin sopimus velvoittaa kehittyneitä maita jatkamaan kehitysmaiden ilmastotoimien tukemista ja antamaan siitä tietoja. Itse sopimuksessa ei kuitenkaan sanota mitään ilmasto- ja ilmastorahoituksen tasosta. Pariisin sopimusta täydentävän osapuolikokouksen päätöksen (1/CP.21) mukaan kehittyneiden maiden yhteinen USD 100 miljardin vuosittainen mobilisointitavoite ulotetaan vuoteen 2025, mihin mennessä sovitaan uudesta ilmasto- ja ilmastorahoitustavoitteesta. Vuoteen 2025 ulottuvaan yhteiseen

mobilisointitavoitteeseen ei sisälly yksittäisiä rahoittajamaita sitovaa tavoitteiden jyvitystä. Myös sovittava uusi vuoden 2025 jälkeistä aikaa koskeva rahoitustavoite (NCQG) tulee olemaan luonteeltaan yhteinen tavoite, joka ei jyvity yksittäisiä osapuolia velvoittaviksi rahoitustavoitteiksi.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Neuvoston päätelmät ilmastorahoituksesta.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/BO, finanssineuvos Ilari Valjus, p. 0295 30093
etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/98/2024
EU/8/2024

ECOFIN-neuvosto 8.10.2024, Luxemburg; 9. Päätelmät veroasioissa yhteistyöhaluttomien kolmansien maiden EU-listan päivittämiseksi

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto (ECOFIN) 8.10.2024, Luxemburg

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Ecofin-neuvosto hyväksyi 5.12.2017 yhteistyökyvyttömiä alueita koskevan yhteisen EU-listan (I-liite, ns. musta lista) samoin kuin ns. sitoutuneiden alueiden listan (II-liite, ns. harmaa lista). EU-listaa sekä ns. sitoutuneiden alueiden listaa on tarkoitus päivittää uusilla neuvoston päätelmillä, jotka on sovittu annettavaksi vuoden 2024 lokakuussa.

Tarkoitus on hyväksyä ilman keskustelua A-kohtana neuvoston päätelmät, jotka koskevat em. listojen päivittämistä.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä neuvoston päätelmät.

Suomi jatkaa työtä veronkierron torjumiseksi ja vaikuttaa aktiivisesti verotuksen kansainvälisen kehitykseen.

Pääasiallinen sisältö

Neuvosto aloitti vuonna 2016 työn yhteisen EU-listan muodostamiseksi yhteistyöhaluttomista kolmansista valtioista verotuksen alalla. Neuvosto on päätelmissään marraskuussa 2016 vahvistanut kriteerit, joiden nojalla listalle valittavat valtiot määritetään. Yhteisen EU-listan tarkoituksena on tuoda näkyväksi, mitkä EU:n ulkopuoliset valtiot eivät noudata verotuksen läpinäkyvyyteen sekä tasapuoliseen verotukseen liittyviä periaatteita. EU-listalla olevaan valtioon voidaan soveltaa vastatoimia, joiden tavoitteena on suojella jäsenvaltioiden veropohjia ja kannustaa EU:n ulkopuolisia maita muuttamaan haitallisia verojärjestelmiään.

Ecofin-neuvosto hyväksyi 5.12.2017 ensimmäisen yhteistyökyvyttömiä alueita koskevan yhteisen EU-listan (I-liite, ns. musta lista) samoin kuin ns. sitoutuneiden alueiden listan (II-liite, ns. harmaa lista). Jälkimmäisellä listalla olevat maat ovat sitoutuneet muuttamaan haitalliseksi katsottuja verojärjestelmiään. Listauksen ensimmäisessä vaiheessa tarkastelun kohteena oli 92 lainkäyttöaluetta. Vuonna 2019 listauksen maantieteellistä

kattavuutta laajennettiin ottamalla arvioinnin kohteeksi Argentiina, Meksiko ja Venäjä sekä vuonna 2023 mukaan otettiin Brunei, Kuwait ja Uusi-Seelanti.

Yhteistyökyvyttömien alueiden listaa ja sitoutuneiden alueiden listaa päivitetään tarvittaessa ja näin on Ecofin-neuvostossa tehty uusien sitoumusten ja täytäntöönpanujen sitoumusten perusteella useita kertoja vuonna vuosina 2018 - 2024. Yhteisen EU-listan I-liitteellä on tällä hetkellä Amerikan Samoa, Anguilla, Antigua ja Barbuda, Fidzi, Guam, Palau, Panama, Venäjä, Samoa, Trinidad ja Tobago, Yhdysvaltojen Neitsytsaaret sekä Vanuatu.

Nyt hyväksyttävillä päätelmillä on tarkoitus päivittää EU-listaa sekä ns. sitoutuneiden alueiden listaa maiden antamien sitoumusten ja niiden täyttymisen arvioinnin pohjalta.

Päivityksessä nojaututaan pitkälti Verotusta koskevaa avoimuutta ja tietojenvaihtoa käsittelevän maailmanlaajuisen foorumin (OECD Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes) ja Haitallisia verojärjestelmiä käsittelevän maailmanlaajuisen foorumin (OECD Forum for Harmful Tax Practices) työhön samoin kuin otetaan huomioon Veroasioissa annettavasta keskinäisestä virka-avusta tehdyn OECD:n monenkeskisen yleissopimuksen allekirjoitus- ja ratifiointitilanne. Päivitystä tehtäessä huomioon otetaan toimenpiteet ja sitoumukset, jotka on toteutettu tai annettu ennen Ecofin-kokousta.

Kyseessä on dynaaminen prosessi. Maiden antamien sitoumusten sekä niiden toteuttamisen seuraamista jatketaan.

Tarkoitus on hyväksyä päätelmät ilman keskustelua A-kohtana Ecofin-neuvostossa 8.10.2024.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö

EU-ministerivaliokunta 4.10.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 4.10.2024

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

WK 11786/2024

WK 11787/2024

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/VO, finanssineuvos Tiina Maisala, p.+358 295 530 469
etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/292/2024

EU/8/2024

Euroryhmän kokous 7.10.2024

Euroryhmän kokouksissa 7.10.2024 käsitellään alustavien asialistojen mukaan seuraavia asioita:

Laajennettu kokoonpano

1. Digieuro – tilannekatsaus muuttuvassa maksujen ekosysteemissä

Euroopan keskuspankki julkaisi syyskuussa väliraportin teknisen määrittelytyön edistymisestä. Raportissa käsitellään erityisesti sääntökirjan kehittämistä. Sääntökirjan ensimmäinen versio on julkaistu alkuvuonna. Kehittämistä valmisteleva työryhmä on keskittynyt uuden parannetun version tuottamiseen ja uusien lukujen lisäämiseen sääntökirjaan. Seuraavaa työryhmän edistymisraporttia voidaan odottaa vuoden 2025 alkupuolella.

Neuvoston lainsäädäntötyöryhmä kokoontui ensimmäisen kerran Unkarin puheenjohtajuuskaudella 25.9. Lainsäädäntötyöryhmässä keskusteltiin digieuron mahdollisesta käytöstä eurojärjestelmän ulkopuolisissa maissa ja painotettiin, että lainsäädännön valmistelussa on kuultava herkästi eurojärjestelmän ulkopuolisten maiden ja näiden keskuspankkien kantoja niiden suvereniteetin takaamiseksi. Ison keskustelua herättänyt aihe oli yksityisyyden takaaminen digieuroilla tapahtuvissa maksuissa.

2. Euroalueen kilpailukyky: keskustelu työn viimeistelemiseksi

Valtiovarainministereiden on tarkoitus keskustella euroryhmän puheenjohtajan aloitteesta tehtävästä kilpailukykyä koskevasta julkilausumasta, joka kokoaa yhteen euroryhmässä viime vuoden syksystä lähtien käytyjä kilpailukykykeskusteluita ja osallistuu käynnissä olevaan eurooppalaiseen keskusteluun. Julkilausuma tarkastelee uusia ja pitkäaikaisia kilpailukykyyn liittyviä haasteita, kuten vihreää siirtymää, korkeita energian hintoja, maailmankaupan pirstoutumista, osaamis- ja innovaatiovajeita, yhteismarkkinan puutteita, ja esittää mahdollisia keinoja näihin haasteisiin vastaamiseksi.

3. Pääomamarkkinaunioni – tilannekatsaus sovitusta aloitteista, ml. toimet, joilla edistetään keskisuurten yritysten rahoitusta

Euroryhmän laajennetussa kokoonpanossa keskustellaan pääomamarkkinaunionin toimien seurantakeinoista. Komissio tuottaa vuosittain avainindikaattoreista tilastoja ja näiden lisäksi euroryhmässä on tarkoitus seurata keväällä julkilausuman yhteydessä sovitun mukaisesti kansallisten hankkeiden ja aloitteiden edistymistä.

Toisena keskusteluaiheena Euroopan investointipankki esittää ajatuksiaan mahdollisista rahoituksen tukitoimista, joita se voisi tarjota keskikokoisten yritysten rahoituksen järjestämisessä. Tällaisia keinoja voisivat olla esimerkiksi rahoituskierroksiin osallistumisen lisäksi erityinen EXIT-rahasto, joka mahdollistaisi perustajille ja lyhytaikaisille sijoittajille kohteesta irrottautumisen, velkamuotoisen riskipääoman lisääminen, yksityisten sijoitusten edistäminen ja alueellisten innovaatioerojen tasoittaminen.

4. Lokakuun Eurohuippukokouksen valmistelut

Eurohuippukokouksen järjestäminen ei ole vielä vahvistunut eikä asialistaa ole jaettu. Mahdollisia asialistalle nousevia asioita ovat muun muassa kilpailukyky, pääomamarkkinaunioni, digieuro ja finanssipolitiikan koordinointi.

Euroryhmä

1. Kansainvälisten kokousten valmistelu, ml. valuuttakurssien kehitys

Asiakohdassa käydään keskustelu euron valuuttakurssikehityksestä. Keskustelu käydään kaksi kertaa vuodessa osana Washingtonin kansainvälisten kokousten valmisteluja.

Euron valuuttakurssi maaliskuusta elokuuhun vahvistui laaja-alaisesti, mutta maltillisesti suhteessa muihin valuuttoihin (ml. Yhdysvaltojen dollari ja Kiinan yuan). Selvästi eniten euro vahvistui suhteessa Turkin liiraan, Meksikon pesoon ja Brasilian realiin. Näiden valuuttojen heikkeneminen johtui maiden jatkuneista makrotaloudellisista ongelmista, ei euroalueen talouden vahvuudesta. Suurin käänne isoimmissa valuutoista tarkastelujaksolla nähtiin Japanin jenin kurssissa, jonka pitkäaikainen heikkeneminen päättyi heinäkuussa. Syynä oli ns. carry trade -ilmiön ainakin osittainen purkautuminen. Keskimäärin tarkastelujaksolla euro pysyi hyvin vakaana suhteessa jeniin. Kaiken kaikkiaan eurossa ei ole merkkejä valuuttakurssin vääristymästä, vaan se on lähellä pitkän ajan keskiarvoaan.